

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองก่อนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ซึ่งเน้นให้มีการพัฒนาเมืองหลัก และเมืองรองของภาคต่าง ๆ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) จึงได้มีโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือขึ้นที่จังหวัดลำพูน เนื่องจากมีความพร้อม และความเหมาะสมหลายประการ อาทิเช่น มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค แรงงาน วัตถุประสงค์ทางการเกษตร ระบบสื่อสาร และการคมนาคม จึงได้มีการพัฒนาพื้นที่ริมถนนทางหลวงหมายเลข 11 ช่วงกิโลเมตรที่ 69 - 70 (ลำปาง-เชียงใหม่) ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1,788 ไร่ ได้แบ่งการใช้พื้นที่เป็นเขตคือ เขตอุตสาหกรรมส่งออก เขตอุตสาหกรรมทั่วไป เขตพาณิชยกรรม เขตที่พักอาศัย และพื้นที่ระบบสาธารณูปโภค โดยเริ่มก่อสร้าง และพัฒนาพื้นที่เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.2526 และสร้างเสร็จในเดือนมีนาคม พ.ศ.2528 โดยใช้เงินทุนทั้งสิ้นประมาณ 358 ล้านบาท ปัจจุบันมีโรงงานที่เปิดดำเนินการอยู่ 89 โรงงาน ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2544 มีจำนวนลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในโรงงานต่าง ๆ รวม 36,940 คน (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ, 2544)

การเจ็บป่วยเป็นส่วนหนึ่งในทุกสังคมตลอดมา แต่การมองโรคร้ายไข้เจ็บของคนในสังคมขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของคน ในสังคมนั้นๆ ดังนั้นพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาที่มีต่อการเจ็บไข้ได้ป่วยแต่ละครั้งจึงแตกต่างกัน ซึ่งการเข้ารับการรักษา นั้นไม่ได้เกี่ยวข้องอยู่เฉพาะลูกจ้างกับผู้รักษาพยาบาลเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงไปถึงปัจจัยอื่นๆ ในสังคมนั้นๆ อีกด้วย (ปราโมทย์ ปราสาทกุล, 2529) เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการของบริษัท สิทธิประกันสังคม และวัฒนธรรม พฤติกรรมที่เนื่องมาจากการเจ็บไข้ได้ป่วยในแต่ละสังคม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ย่อมจะมีอิทธิพลต่อขบวนการใช้การบริการทางการแพทย์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม (มาตริณี รัศมีตานนท์ชัย, 2531: 11) จากผลของการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรมาสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นทำให้ลูกจ้างมีรายได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับการทำงานที่มากขึ้นทำให้การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีย่อมน้อยลงไปทำให้มีโอกาสเจ็บป่วยได้ง่ายขึ้น และจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากลูกจ้างต้องการที่จะ

พักอาศัยใกล้กับที่ทำงานซึ่งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม ทำให้มีการสร้างหอพักเพื่อให้บริการแก่ลูกจ้างใกล้กับเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ การมีที่อยู่อาศัยที่แออัดเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ น้ำ และอาหาร ส่งผลทำให้เกิดภาวะการเจ็บป่วยได้ ลักษณะของการเจ็บป่วยถึงแม้จะไม่รุนแรง แต่การเจ็บป่วยบ่อยครั้งย่อมส่งผลทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม ส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ได้ประสิทธิภาพไม่เต็มที่ เมื่อเกิดการเจ็บป่วยลูกจ้างจะต้องดูแลตนเองซึ่งพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของลูกจ้างนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และส่งผลต่อการดูแลสุขภาพ

การศึกษาพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือสืบเนื่องมาจากการที่ลูกจ้างจะปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่อเกิดภาวะการเจ็บป่วย เช่น ปล่อยให้หายเองโดยไม่ไปพบแพทย์ หรือซื้อยารับประทานเองโดยไม่ไปพบแพทย์ ไปพบแพทย์ตามคลินิก หรือโรงพยาบาลใกล้ที่พัก ไปพบแพทย์ที่คลินิก หรือโรงพยาบาลที่เลือกใช้สิทธิของประกันสังคม ไปพบแพทย์ตามคลินิกที่สวัสดิการของบริษัทมีอยู่โดยทดลองเงินจ่ายไปก่อนแล้วสามารถเบิกได้ในภายหลัง จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยหลากหลายของลูกจ้างที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม และทัศนคติของการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดูแลสุขภาพเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนที่ใช้ปรับปรุงคุณภาพบริการทางสุขภาพของสถานพยาบาลทั่วไป และสถานพยาบาลในโครงการประกันสังคมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมได้ดียิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรม โดยศึกษาเฉพาะบุคคลที่ทำงาน ในสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตนิคม

อุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ทำการสุ่ม ตัวอย่างด้วยวิธี Non-Probability Sampling โดยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 300 ตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมระหว่าง 1 มกราคม - 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545

1.5 นิยามศัพท์

บริการทางการแพทย์ หมายถึง การไปสถานพยาบาลหรือพบแพทย์เนื่องจากการเจ็บป่วย

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่ลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมปฏิบัติเพื่อรักษาสุขภาพ หรือการใช้บริการทางการแพทย์

ทัศนคติ หมายถึง ความน่าเชื่อถือที่มีต่อสถานพยาบาล ค่านิยม เครื่องข่ายทางสังคม

เครือข่ายทางสังคม หมายถึง ความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือกับหน่วยงานองค์กร และทำให้ลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมมีทัศนคติที่ดี